

Sygn. akt V GC 283/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie V Wydział Gospodarczy, w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Maciej Rzewuski,
Protokolant:	sekr. sąd. Arkadiusz Koziół

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Banku (...) S.A. w W.

przeciwko H. B.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej H. B. na rzecz powódki (...) Banku (...) S.A. w W. kwotę 173.222,77 (sto siedemdziesiąt trzy tysiące dwieście dwadzieścia dwa 77/100) złotych wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP, nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne, od kwoty 144.112,00 zł od dnia 2 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

III. nie obciąża pozwanej kosztami procesu.

/SSR del. Maciej Rzewuski/

Sygn. akt V GC 283/17

UZASADNIENIE

Powódka (...) Bank (...) S.A. w W. wniosła o zasądzenie od pozwanej H. B. na swoją rzecz następujących kwot:

- 144.226,00 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 2 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty – tytułem należności głównej,
- 29.110,77 zł – tytułem odsetek umownych naliczonych do dnia 1 grudnia 2016 r.

W uzasadnieniu wskazała, że na podstawie Ksiąg Rachunkowych (...) zostało ustalone, że figuruje w nich wymagalna i niespłacona wierzytelność powódki względem pozwanej, wynikająca z czynności bankowej objętej umową (...) o numerze (...) z dnia 17 stycznia 2017 r. Mimo wezwania do zapłaty, pozwana nie uregulowała zaległości (vide: k.2-5).

Powyższe roszczenie zostało uwzględnione nakazem zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym dnia 5 maja 2017 r., w sprawie VI Nc-e 2204464/16 (vide: k.5v).

Pozwana złożyła sprzeciw od wydanego nakazu zapłaty. W uzasadnieniu wskazała, że powyższe zobowiązanie powstało w związku z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą, w której miała jedynie figurować, podczas gdy wszystkimi sprawami zajmował się faktycznie jej syn. Dodała, że aktualnie syn ten przebywa w więzieniu, a ona w związku z jego działaniami, jest ścigana przez sądy i komorników. Pozwana wskazała, że nie miała świadomości tego, co podpisuje i jakie mogą być tego konsekwencje oraz że wobec zaistniałej sytuacji, ma depresję i myśli samobójcze (vide: k.6v-7).

Na rozprawie sądowej w dniu 4 grudnia 2017 r. pozwana oświadczyła, że podpisała umowę zawartą z powódką nr (...) wraz z aneksami do niej (vide: k.34-42v). Stwierdziła, że nie kwestionuje należności dochodzonych przez Bank w niniejszym postępowaniu. Nadmieniła, że przeciwko niej prowadzone są egzekucje komornicze, nadto nie posiada majątku (vide: k.56.)

W piśmie procesowym z dnia 12 grudnia 2017 r. powódka sprecyzowała żądanie pozwu w ten sposób, że jako kwotę należności głównej wskazała sumę 144.112 zł (vide: k.60).

Do pisma procesowego z dnia 14 grudnia 2017 r. pozwana załączyła dokumenty dotyczące jej sytuacji majątkowej (vide: k.63-94).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 17 stycznia 2012 r. H. B. i (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. zawarły umowę kredytu obrotowego (...) o numerze (...), na warunkach którego udzielono tej pierwszej kredytu odnawialnego w ramach limitu kredytowego w kwocie 19.000 zł. W § 2 umowy ustalono, że okres wykorzystania i spłaty kredytu upłynie 17 stycznia 2013 r.

W dniu 21 grudnia 2012 r. strony zawarły Aneks nr (...) do w/w umowy, mocą którego podwyższono limit kredytu do kwoty 85.000 zł, a okres wykorzystania i spłaty kredytu ustalono na 20 grudnia 2013 r.

Aneksem nr (...) do umowy strony podwyższyły limit kredytowy do kwoty 144.000 zł, a okres wykorzystania i spłaty kredytu ustaliły na 3 grudnia 2015 r.

Wobec zalegania przez H. B. ze spłatą należności wynikających z kredytu, dnia 8 września 2016 r. (...) S.A. wystawiła wyciąg z ksiąg bankowych nr (...). Tego samego dnia wysłano H. B. wezwanie do zapłaty wraz z informacją, że po uzyskaniu pozytywnej oceny zdolności do spłaty zadłużenia, możliwe jest zawarcie porozumienia lub umowy-ugody z Bankiem, natomiast nieuiszczenie kwoty wskazanej w wyciągu skutkować będzie podjęciem przez powódkę kroków w celu uzyskania tytułu wykonawczego.

H. B. nie spłaciła zadłużenia wynikającego z umowy, nie podjęła też próby zawarcia ugody ani porozumienia z powódką.

Aktualnie H. B. jest w trudnej sytuacji finansowej, prowadzone są przeciwko niej liczne postępowania egzekucyjne, w toku których dokonano zajęcia jej rachunku bankowego i części świadczenia emerytalnego.

(bezsporne; umowa nr (...) – k.34-36, Aneks nr (...) – k.37-39, Aneks nr (...) – k.40-42, wezwanie do zapłaty – k.31-32, wyciąg z ksiąg bankowych – k.33, załączniki do pisma z dnia 14 grudnia 2017 r. – k.65-94)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jako zasadne podlegało uwzględnieniu niemal w całości.

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o dokumenty przedłożone przez strony, których prawdziwość i treść nie były kwestionowane. Sąd Okręgowy także nie powziął wątpliwości w tej materii. Nadto, okoliczności faktyczne pozostawały właściwie niesporne pomiędzy stronami postępowania. Pozwana potwierdziła fakt zawarcia z

powódką umowy o numerze (...). Nie kwestionowała też wysokości należności dochodzonych w ramach niniejszego postępowania.

Zgodnie z przepisem art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel (przedmiot kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie i zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu w oznaczonym terminie. Dodatkowo zobowiązanie kredytobiorcy obejmuje obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, w przewidzianych w umowie terminach – wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku.

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że strony zawarły umowę kredytu odnawialnego. Następnie dwukrotnie podpisywały aneksy do tej umowy, w efekcie czego limit kredytowy ostatecznie ustalono na kwotę 144.000 zł, a okres wykorzystania i spłaty kredytu – na dzień 3 grudnia 2015 r. Pozwana nie kwestionowała braku spłaty zadłużenia wynikającego z umowy, nie przedstawiła też żadnych przeciwdowodów w tym zakresie.

W tym miejscu trzeba podkreślić, że zgodnie z przepisem art. 3 k.p.c. strony postępowania obowiązane są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Wskazana regulacja jest wyrazem tendencji do poznania prawdy w postępowaniu cywilnym, obejmującej nie tylko sferę uprawnień sądu, lecz także stron i ich pełnomocników, którzy swoim działaniem powinni przyczyniać się do jej wykrycia. Statuuje ona zarazem zasadę kontradiktoryjności. Zasada prawdy materialnej nie może bowiem przekreślać kontradiktoryjności procesu, gdyż ciężar wskazania niezbędnych dowodów spoczywa przede wszystkim na stronach procesowych (vide: J. Bodio, Komentarz aktualizowany do art. 3 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex/el. 2014, Nb 1). Tym samym, ewentualne ujemne skutki nieprzedstawienia dowodu obciążają tę stronę, która nie dopełniła ciążącego na niej obowiązku. W konsekwencji adresatem normy zawartej w art. 3 k.p.c. nie jest sąd, lecz właśnie strony procesowe i nie można zarzucić, że sąd ją naruszył (vide: wyroki SN z dnia 15 lipca 1999 r., I CKN 415/99, Lex nr 83805 i z dnia 11 grudnia 1998 r., II CKN 104/98, Lex nr 50663).

Skoro zatem obowiązek (ciężar procesowy) przedstawiania okoliczności faktycznych i dowodów (art. 3 i art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c.) spoczywa na stronach, których aktywna postawa ma istotne znaczenie w przebiegu procesu cywilnego, to oznacza, że to strony w efekcie mają być „siłą napędową” procesu cywilnego. Po zmianach ustrojowych i związanych z tym nowelizacjach procedury cywilnej, m.in. skreśleniu § 2 w art. 3 k.p.c., przyjęty został kontradiktoryjny model postępowania, w którym materiał procesowy dostarczają strony (vide: wyroki SN z dnia 7 maja 2008 r., II PK 307/07, Lex nr 490351 i z dnia 4 października 2007 r., V CSK 188/07, Lex nr 485901; postanowienie SN z dnia 7 listopada 2003 r., I CK 176/03; Lex nr 151620; wyrok SA w Poznaniu z dnia 29 grudnia 2003 r., I ACa 1457/03, OSA 2005, z. 3, poz. 12). Konkludując, ciężar instruowania procesu spoczywa na stronach procesowych, które ponoszą pełną odpowiedzialność za wynik postępowania cywilnego, w tym zwłaszcza dowodowego.

Poczynione rozważania przemawiały wyraźnie za uwzględnieniem powództwa, albowiem strona powodowa wykazała istnienie i wysokość roszczenia dochodzonego pozwem. Z kolei wymagalność roszczenia wynikała z upływu terminu, na jaki umowa została zawarta.

Podkreślenia wymaga, że pozwana ostatecznie nie kwestionowała ani roszczenia objętego pozwem, ani też jego wysokości. Wskazywała jedynie, że zarejestrowana przez nią działalność, prowadzona była de facto przez jej syna. Okoliczność ta w żaden sposób nie wpływa jednak na jej odpowiedzialność względem powódki, skoro umowę stanowiącą źródło dochodzonego pozwem roszczenia, zawarła osobiście H. B., sygnując przedmiotowy kontrakt i załączniki do niego, własnoręcznym podpisem.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy ocenił powództwo jako zasadne i uwzględnił je niemal w całości na podstawie art. 69 Prawa bankowego. Powództwo oddalono w części, tj. co do kwoty 114 zł, albowiem mimo ograniczenia żądania pozwu (k.60), powódka nie cofnęła pozwu w tym zakresie.

Zgodnie z treścią art. 359 § 1 k.c. źródłem roszczenia odsetkowego pozostają czynność prawna, ustawa, orzeczenie sądu lub decyzja właściwego organu, przy czym jeżeli wysokość odsetek nie została w inny sposób określona, należą się odsetki ustawowe (§ 2 przepisu). W przypadku opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego, gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej niż ustawowa, uprawniony może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy (art. 481 § 2 zdanie drugie k.c.).

In casu podstawę roszczenia odsetkowego stanowiła czynność prawna w postaci zawartej umowy kredytu. Poza sporem było, że umówione odsetki mogły być naliczane dopóty, dopóki trwała czynność prawna, a konkretnie dopóki wiązały postanowienia umowne w zakresie odsetek (także po rozwiązaniu umowy). Zobowiązanie do uiszczenia świadczeń ubocznych w postaci odsetek za opóźnienie w zapłacie poszczególnych rat pozostawało więc w mocy, na podstawie wyraźnej i zgodnej woli obu stron, korelującej z obowiązującymi w tej materii przepisami ustawy (art. 353¹ k.c.). Określone w treści § 24 umowy kredytu odsetki dla należności przeterminowanych uzależnione były od wysokości stóp procentowych NBP, odpowiadając wysokości odsetek maksymalnych w rozumieniu przepisu art. 359 § 2¹ k.c., wobec czego zasadne było ich zasądzenie w tej wysokości.

O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 102 k.p.c., w którym przewidziano wyjątek od zasady wynikającej z art. 98 k.p.c., według której koszty postępowania pokrywa strona przegrywająca spór. Powyższa regulacja pozwala w szczególnie uzasadnionych przypadkach na odstępianie od obciążania obowiązkiem zwrotu przeciwnikowi kosztów procesu.

Z sytuacją taką mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie. Zasady słuszności warunkujące zastosowanie instytucji zawartej w art. 102 k.p.c., obejmują wystąpienie w sprawie wypadku szczególnie uzasadnionego, który powoduje, że zasądzenie kosztów na rzecz wygrywającego przeciwnika w całości, a nawet w części, byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości i zasadami współżycia społecznego (vide: postanowienie SN z dnia 17 kwietnia 2013 roku, VCz 132/12, Legalis). Pozwana jest niewątpliwie osobą znajdującą się w trudnej sytuacji majątkowej, przeciw której prowadzone są liczne postępowania egzekucyjne. Nadto, podniesione przez pozwaną, a niezaprzeczone przez powódkę w toku postępowania argumenty dają podstawę do przyjęcia, że do powstania trudnej sytuacji materialnej H. B. w głównej mierze przyczynił się jej syn, który w jej imieniu prowadził działalność gospodarczą.

Rzeczony przyczyny, w ocenie Sądu Okręgowego, stanowiły wystarczający asumpt do przyjęcia, że w sprawie występują szczególne podstawy przemawiające za nieobciążaniem pozwanej kosztami procesu.

/SSR del. Maciej Rzewuski/